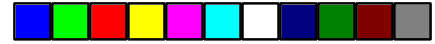

Redaktørens forord

Sociologien er her ved århundredeskiftet på vej ind i sit andet århundrede som videnskabelig disciplin. De første sociologiske institutter og de første sociologiske tidsskrifter blev grundlagt i 1890'erne. Sociologien er som disciplin og videnskab nøje forbundet med det moderne samfund og dets udvikling. En lang række af dens begreber og forståelsesrammer har sit udgangspunkt i modernismen; det være sig tro på udvikling og fremskridt, en fokusering på videnskabelig rationalitet og på sociale institutioner som sammenholdskraft for samfundet. Dette grundlag for sociologien som videnskab har ændret sig i og med, at samfundet har skiftet karakter - afgrænsningen af tid og rum er blevet langt mere flydende, grundlæggende sociale institutioner er blevet mindre entydige i deres betydning som sammenholdsfaktor og har fået en mere ustabil karakter, relationen mellem national-staten og det lokale har skiftet indhold i forhold til den klassiske sociologiske forståelse af det

moderne samfund. Begreber som *strategi* og *kontingens* har indtaget den plads, som *udvikling* og *rationalitet* indtog i den tidlige sociologis billede af samfundet. Det er en interesse i at forstå aktørernes hverdagsliv og det diskursive indhold af kunst, litteratur og hverdagsliv, som er i fokus i den nuværende tidsepokes reflek-sive modernitet, hvor sociale forandringer fremtræder som retningsløse - snarere end som tidligere styret af rationalitet og fremskridt.

Sociologien er som videnskabelig disciplin fanget i et spændingsforhold - nogen vil sige et modsætningsforhold - mellem en positivistisk-strukturalistisk og en hermeneutisk-kulturelt orienteret angrebsvinkel i forståelsen af samfundets udvikling. Der er tale om tilgange, som i dagens sociologi har overordentligt svært ved at forstå hinanden - endsige arbejde sammen med det formål at udvikle disciplinens videnskabelige slagkraft. Alle hidtidige forsøg på at udvikle et sociologisk paradigma har kun haft ringe

succes. Parsons forsøgte i 1950'erne at udvikle en "grand theory" - en slags neoklassisk sociologi - og Luhmann har på lignende måde med sin teori om de autopoietiske systemer søgt at skabe en paradigmatiske teori inden for sociologien. Ingen af disse forsøg har været overbevisende - eller i hvert fald ikke haft den ønskede gennemslagskraft og formået at sætte dagsordenen i disciplinen.

Samtidigt med at disse paradigmatiske bestræbelser er mislykkedes, eksisterer der i sociologien en stor og levedygtig flora af del-discipliner, som mere eller mindre lever deres eget liv. Dette kan vi konstatere ved at orientere os i det stadig voksende antal sociologiske specialtidsskrifter eller - og her er det endnu mere udtalt - ved at deltage i de internationale sociologiske konferencer. Den internationale sociologforening (ISA) har mere end 50 forskellige videnskabelige komiteer, hvor bindestrengs-sociologerne lever deres eget liv. Den nyligt etablerede europæiske sociologforening (ESA) er på vej i samme retning med et hastigt voksende antal forskernetværk, hvor det er den regionale tematik, som er i højsædet snarere end et fælles syn på sociologiens centrale problemstillinger. At deltage i disse organisationers tilbagevendende kongresser giver et indtryk af en mangefacetteret disciplin, som har svært ved at samle sig omkring en kerne, men som også omfatter mange dynamiske udviklingsmuligheder. Sociologi fremstår i stadig større grad som et konglomerat af utallige teorier og forståelsesrammer, hvad der selvsagt gør dens udøvere usikre og famlende. Therborn formulerer det som "forelæserens dilemma i en ikke-paradigmatisk disciplin". Hvordan underviser man i en disciplin, som er præget af en sådan diversitet, og hvor der kun er ringe konsensus om videnskabens kernebegreber?

Det var på denne baggrund og ud fra

et behov for at klargøre sociologiens position i dagens videnskabelige verdensbillede, at Sociologiska Institutionen ved Umeå Universitet i Juni 1999 arrangerede en en-dags konference over temaet: "Sociologiens tilstand ved indgangen til det næste århundrede". En række af den nordiske - og internationale - sociologi's fremtrædende repræsentanter blev inviteret og bedt om at bidrage med deres syn på sociologiens nuværende tilstand og dens fremtidsudsigter. Konferencen blev arrangeret af Docent Stefan Svallfors i et samarbejde med undertegnede. Konferencens fire forelæsninger foreligger her i en dansk oversættelse, som udgives samtidigt med, at forelæsningerne bliver publiceret på engelsk af Sociologiska Institutionen, Umeå Universitet.

Redaktionen af *Dansk Sociologi* håber med udgivelsen af disse indlæg i debatten om sociologiens aktuelle tilstand at kunne inspirere til en debat om indholdet og udviklingen af dansk sociologi samt dens betydning som disciplin i fremtidens samfundsvidenskabelige erkendelsesunivers. Der er på ingen måde enighed mellem de fire oplægsholdere om, hvordan sociologiens dilemmaer skal løses, men der er hos alle en stærk vilje til at forholde sig til disciplinens problemer og til at initiere en dialog mellem de forskellige teoretiske og metodologiske retninger inden for sociologien. Dette giver begrundet håb om, at den meget betydelige teoretiske indsigt, som sociologien har produceret i dets første århundrede, bliver forvaltet nænsomt og kan bruges konstruktivt i udviklingen af nye erkendelsesmæssige landvindinger inden for sociologien. Hermed er der al mulig grund til at tro, at sociologien kan bidrage med nye analytiske guldkorn i dets andet århundrede. Med denne forhåbning ønskes alle læsere af *Dansk Sociologiet* godt nytår.

Thomas P. Boje.